

Mottagare
Regionstyrelsen

Stödgivning fritidsområdet

Förslag till beslut

- Informationen tas emot. Önskemålet om ramförstärkning från kultur- och fritidsavdelningen kommer att hanteras och prioriteras av regionstyrelseförvaltningens ledningsgrupp, tillsammans med alla andra önskemål inom regionstyrelseförvaltningen, vid framtagandet av regionstyrelseförvaltningens förslag till mål och budget för perioden 2027–2029.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen inom Region Gotland genomförde 2023–2025 en omfattande översyn av bidragssystemet inom fritidsområdet. Resultatet blev ett förslag till nytt stödsystem med fokus på jämlikhet, jämställdhet, likvärdighet, tillgänglighet och balans mellan bredd och spets. Målet är att stödet ska främja en aktiv fritid i linje med regionens styrdokument och särskilt bidra till ökad fysisk aktivitet bland prioriterade målgrupper: barn och unga 7–20 år, personer med funktionsnedsättning samt personer 65+.

Det föreslagna systemet strukturerades i tre huvudkategorier: anläggningsstöd, verksamhetsstöd och utvecklingsstöd. I juni 2025 behandlade regionfullmäktige ärendet och fattade beslut om en delvis implementering för 3,15 mnkr.

Medlen fördelades främst till driftstöd för anläggningar, aktivitets- och medlemsstöd för prioriterade målgrupper, verksamhetsstöd inom funktionsrättsområdet, stöd till sociala föreningar samt hyresstöd till mindre föreningar.

Inför budget 2027 bedömer förvaltningen att ytterligare 1,2 mnkr behövs för att stärka redan införda stöd. Prioriteringen är riktad mot områden där behoven är tydliga och där förstärkning ger störst effekt: driftstöd till föreningsdrivna anläggningar (500 tkr), hyresstöd (300 tkr), aktivitetsstöd för personer 65+ (200 tkr) samt investeringsstöd till föreningar med egna anläggningar (200 tkr). Strategin är att utveckla befintliga stödformer i stället för att införa nya, eftersom detta bedöms mer resurseffektivt och administrativt hållbart.

Förvaltningens samlade bedömning är att en fortsatt förstärkning av befintliga stöd är den mest ändamålsenliga vägen framåt. Trots tidigare ramökning anses

flera stöd fortfarande underfinansierade i relation till behovet. Att prioritera stabilisering och förstärkning av nuvarande system ger bättre förutsättningar att möta efterfrågan inom fritidsområdet, samtidigt som införande av nya stödformer skulle kräva ytterligare personella resurser som i nuläget saknas. Eventuell vidareutveckling av systemet i form av nya stöd föreslås därför prövas tidigast från och med budgetprocessen 2028.

Ärendebeskrivning

Regionstyrelseförvaltningen inom Region Gotland genomförde under perioden 2023–2025 en bidragsöversyn inom fritidsområdet. En omfattande kartläggning och omvärldsanalys genomfördes där Gotlands nuvarande bidragssystem jämfördes med motsvarande system i Gävle, Karlskrona, Nyköping och Örnsköldsvik. Genom dialoger med fritidsaktörer, politiska referensgrupper och föreningar identifierades områdets behov. Förvaltningen använde dessa insikter för att utveckla ett nytt stödsystem med fokus på jämlikhet, likvärdighet, jämställdhet, tillgänglighet samt balans mellan bredd och spets.

Målet är att stödet ska uppmuntra och underlätta en aktiv fritid i linje med målen i Region Gotlands utvecklingsstrategi *Vårt Gotland 2040* och Fritidsplanen. Dessa styrdokument syftar bland annat till att öka fysisk aktivitet bland prioriterade målgrupper: barn och unga 7–20 år, personer med funktionsnedsättning samt personer 65 år och äldre. Under arbetets gång genomfördes cirka 40 dialogmöten med politiker, föreningar och organisationer. De synpunkter som framkom resulterade i ett förslag till nytt bidragssystem uppdelat i tre huvudkategorier:

1. Anläggningsstöd

- Subventionerad hyra i regionens anläggningar
- Driftstöd för anläggningar
- Investeringsstöd
- Hyresstöd

2. Verksamhetsstöd

- Aktivitets- och medlemsstöd
- Resestöd

3. Utvecklingsstöd

- Utvecklingsprojekt
- Arrangemangsstöd
- Representationsstöd

- Stipendier för unga
- Fritidspris

Till regionfullmäktige den 16 juni 2025 lades ett ärende fram med den fullständiga översynen samt förslag till resurssättning. Det nya bidragssystemet föreslogs träda i kraft den 1 januari 2026. En fullständig implementering beräknades kräva en ramförstärkning om 10,5 mnkr från och med 2026 för att finansieras fullt ut, enligt följande (tidigare budgetram inom parentes):

1. Drift- och hyresstöd: 4,5 mnkr (4,4 mnkr)
2. Verksamhetsstöd: 3 mnkr (3,3 mnkr)
3. Övriga stöd och resurser: 3 mnkr (2,3 mnkr)

Övriga stöd består av:

- Resestöd: 200 tkr (1 mnkr)
- Projektstöd (Regiomiljon): 1 mnkr (–)
- Arrangemangsstöd: 175 tkr (125 tkr)
- Representations- och övernattningsstöd: 670 tkr (328 tkr)
- Talangstipendium: 55 tkr (5 tkr)
- Fritidspris: 15 tkr (10 tkr)
- Resursmedel: 700 tkr

I ärendet presenterades tre alternativa förslag till fortsatt process:

- A) full implementering med 10,5 mnkr i ramförstärkning,
- B) delvis implementering med 3,15 mnkr i ramförstärkning,
- C) ingen ramförstärkning och ingen implementering.

Beslut fattades enligt alternativ B och medlen fördelades enligt följande:

- Driftstöd till anläggningar: 2 mnkr
- Aktivitets- och medlemsstöd för målgrupperna 65+ samt funktionsrättsrörelsen: 600 tkr
- Verksamhetsstöd inom funktionsrättsområdet: 150 tkr
- Stöd till sociala föreningar: 100 tkr
- Hyresstöd för mindre föreningar: 300 tkr

Dessa stöd har under 2025 förberetts och implementerats från och med den 1 januari 2026. Inför 2027 finns behov av fortsatt utveckling och resurssättning av bidragen inom ramen för bidragsöversynen. Eftersom full implementering

inte beslutades utgör det en planeringsförutsättning att successivt öka bidragsramen för att långsiktigt nå önskad nivå.

Förvaltningen bedömer därför att ytterligare 1,2 mnkr behöver tillföras för fortsatt utveckling av det antagna stödsystemet. Inför 2027 föreslås följande fördelning:

- **500 tkr – driftstöd till anläggningar.** Trots ökningen under 2025 är stödet fortsatt underfinansierat i förhållande till behovet. Den föreningsdrivna anläggningsinfrastrukturen är central för möjligheten att erbjuda en aktiv fritid, inte minst på landsbygden.
- **300 tkr – hyresstöd.** Ramen behöver utökas för att motsvara identifierat behov.
- **200 tkr – aktivitetsstöd för målgruppen 65+.** Stödet infördes 2025 och indikationer visar redan en tydlig ökning av aktiviteter inom målgruppen, vilket kräver ökade resurser.
- **200 tkr – investeringsstöd till föreningar som driver anläggningar.** För att komplettera driftstödet finns ett tydligt behov av förstärkning.

Dessa poster utgör de prioriterade behoven av utökad stödgivning inom fritidsområdet. Förvaltningen har medvetet prioriterat förstärkning av redan införda stödformer framför införande av nya, eftersom detta bedöms vara mer resurseffektivt ur ett administrativt perspektiv.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att det är mest ändamålsenligt att förstärka befintliga stöd och utöka stöd där regelverk redan finns, snarare än att införa nya stödformer eller vidareutveckla sådana som ännu saknar finansiering. Om ytterligare stödformer ska införas krävs enligt förvaltningens bedömning även ökade personella resurser, vilket det i dagsläget saknas utrymme för. Detta bedöms därför bli en fråga för budgetprocesser från och med 2028.

En förstärkning av befintliga stödformer skapar också bättre förutsättningar att möta de behov som finns inom området. Trots den betydande ramförstärkningen inför 2026 bedöms de aktuella stöden fortfarande vara underfinansierade i relation till efterfrågan. En ytterligare förstärkning framstår därför som motiverad.

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiöndirektör

Maria Wennström
tf Avdelningschef kultur och fritid